

**Utrdimo
enotnost
protifašističnih
sil!**

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34131 Trst - Ulica Capitolina, 3
Telef. 744-046 / 744-047
DOPISNIŠTVO za goriško pokrajino:
34170 Gorica - Ulica Locchi, 2
Telef. 24-36
NAROČNINA: Letna 1.000 lir, polletna 550 lir
Poštni tekoči račun: Trst 11/700

Obnovljena izdaja - Leto XXIII - Štev. 6 (770)

TRST - 9. aprila 1971

Posamezna številka 50 lir

Quindicinale
Petnajstdnevnik

Sped. in abbonam.
Postale - Gruppo 11

Stavka je bila potrebna!

Slovenski študentje na delavskem shodu na dan splošne stavke. Sindikat slovenske šole se ni pridružil stavki

Mnogi se sprašujejo, kakšen pomen je imela splošna stavka, ki so jo enotno oklicale tri vsedržavne sindikalne organizacije. Odgovorov je lahko veliko, vendar velja predvsem poudariti, da lahko razumemo njen pomen, tudi če pazljivo sledimo in obnovimo stališča tistih, ki so se izrekli proti njej.

Vlada, desnica, predvsem gospodarska, nadalje tisk in radio, so z vso silo poudarjali, da je stavka nesmiselna. Trdili so, da je vlada sprejela obveze in da jih uresničuje. Trdili so nadalje, da je ta stavka prizadela Italiji 130 ali celo 200 milijard lir škode. Prav tako so v isti sapi trdili, da je »politična« in da je njen namen zrušiti vlado.

Je vse to res? Poglejmo, točko za točko.

Je vlada res uresničila sprejete obveze. Na dlani je, da jih ni.

DAVČNO REFORMO čakamo s trahom, ker je osnutek ministra Pretija tak, da bo spet padlo vse breme predvsem na tisti del prebivalstva, ki ima stalne dohodke od dela, medtem ko bo odvzem davčne kvote pri dobičkih minimalen.

Da ŠOLSKE REFORME ni, vedo predvsem študentje in starši. Obojim se niti sanja ne, kdaj se bo šolsko leto končalo in kako bodo, če bodo, potekali izpiti. Kaj pa še, da bi se kaj spremenilo v boljše. Študentski boji to najbolj dokazujejo. (Razen če noče kdo misliti, da so vsi znoreli in da se dijakom, od katoliških do naših, sanja samo o revoluciji in maoizmu).

Da se v ZDRAVSTVU ni spremenilo nič ve vsak, ki je po nesreči zbolel in moral k zdravniku na pregled. Res so delavci izbojevali nekaj pridobitev na tem področju v tovarnah (zdravstvene knjižice, sesalci za prah in pline itd.), ostajajo pa neznosni delovni ritmi, živčna napetost, nesreče na delu, smrti in težke nezgode. Ne govori se še o enotni vsedržavni zdravstveni službi, ne o krajevnih zdravstvenih enotah, ne o samoupravljanju teh ustanov, ki so prej fevdi določile

nih političnih ali birokratskih struktur, kot pa sredstva ohranjanja javnega zdravja. Država ni ustanovila še svojega podjetja za proizvodnjo zdravil po nizkih cenah, za konkurenco s špekulanti s človeškim zdravjem.

AGRARNA REFORMA je še vedno predmet bojev. Še vedno obstajajo krivične najemnine, parazitarne zemljiške rente, koncentracija zemljišč v rokah nekaj zasebnikov, špekulacija kapitala pri odkupovanju in pre-

prodajanju pridelkov in proizvodov.

STANOVANJSKA REFORMA se ne uresničuje. Delni ukrepi vlade niso zadovoljili sindikatov in delavcev. Potrebne so nujne investicije na področju ljudskih gradenj, kar pomeni tudi več dela za gradbeni sektor; predvsem pa je potrebna razlastitev zavidalnih zemljišč, uničenje vseh virov špekulacij z zidavo stanovanj, uveljavitev načela, da je stanovanje za človeka socialna pravica in storitev, ne pa luksus.

(Nadaljevanje na 4. strani)

«Za sredo 7. aprila 1971 so sindikalne konfederacije proglasile vsedržavno splošno stavko kot odgovor na umik vlade ob obveznosti, ki jih je sprejela po dolgih pogajanjih 2. oktobra 1970 in 6. februarja 1971 glede na nekatere osnovne družbene reforme. Gre predvsem za stanovanjsko reformo, reformo zdravstva in davčnega sistema.

Dijaki Državnega znanstvenega liceja France Prešeren SE PRIDRUŽUJEJO STAVKI, KER SE STRINJAJO Z UGOTOVITVAMI IN ZAHTEVAMI SINDIKATOV.

Dijaki imamo še poseben razlog, da stavkamo.

Šolski sistem je v bistvu prav takšen, kakršen je bil tedaj, ko so šole obiskovali naši starši. Vlada mnogo govori o šolski reformi, o kateri nima še danes jasnih pojmov, kakšna naj bi bila...»

Zborovanje dijakov liceja France Prešeren V Trstu dne 5. aprila 1971.

«Sindikat slovenske šole, — ki je enotna in edina sindikalna organizacija slovenskih šolnikov v deželi — izjavlja, da se splošni stavki, ki so jo razglasile vse tri glavne sindikalne konfederacije za sredo 7. t.m. NE PRIDRUŽUJE, ker do sedaj te tri konfederacije niso podprle zahtev slovenskih šolnikov. Sindikat pa izjavlja, da se bo pridružil v prihodnosti stavkam, ko bodo te sindikalne organizacije izrecno podprle zahteve slovenskih šolnikov in slovenske šole». V Trstu dne 4. aprila 1971.

(Povzeto iz Primorskega dnevnika)

PS. — Ali se reforme, za katere se borijo »tri sindikalne organizacije« ne tičejo TUDI SLOVENSkih ŠOLNIKOV?

Naj dodamo še to: tudi fašistični sindikat CISNAL je nasprotoval stavki!

Za enotnost vseh odporniških sil proti fašizmu, za mir in boljšo bodočnost

Pretekli teden se je vršil v Trstu šesti vsedržavni kongres Združenja bivših političnih deportirancev v nacistična taborišča. Z izbiro našega mesta za sedež tega pomembnega zasedanja se je hotelo na najbolj dostojen način počastiti vse naše napore in žrtve za zlom nacifašizma, za mir in sodelovanje med narodi, vso našo skupno slovensko in italijansko borbo za enotnost vseh odporniških sil proti fašizmu, za svobodo in boljšo bodočnost.

Trst, odlikovan z ziato kolajno odporništva, je priredil kongresistom prisrčen in navdušen sprejem. To se je izkazalo že na predvečer kongresa ob priliki otvoritve pretresljive razstave o grozotah v naci-

stičnih koncentracijskih taboriščih ljudi. Kongresu so izrazili svojo borbeno solidarnost predstavniki odporniških in antifašističnih sil ter naprednih političnih strank in gibanj mesta. Izredno topel je bil tudi sprejem kongresistov s strani tržaškega župana, ki jim je naslovil najboljšo želje v njihovi plemeniti borbi. Tudi v zloglasno tržaško Rižano je delegate kongresa sprejelo večje število antifašistov in jim razkazovalo to strahotno taborišče smrti, edino te vrste v vsej okupirani zahodni Evropi.

Delegati bivših deportirancev se niso zbrali samo da bi počastili žrtve in obujali spomine na preživela grozodejstva. Zbrali so se, da

bi izpričali tudi svojo sedanjo obvezo za zgraditev svobodne in pravične družbe v miru, v kateri ne bi bilo mesta za fašistično nasilje. Zato je bila borba vseh odporniških sil proti oživljanju fašističnega nasilja v državi glavni predmet obravnave na kongresu. V svojem pozdravu kongresistom je predsednik prve italijanske povojne vlade Ferruccio Parri - Maurizio podčrtal žalostno dejstvo, da mora biti antifašistična borba 26. let po osvoboditvi še vedno prva točka v programu bivših političnih deportirancev.

Kdor je preživel tragične preizkušnje taborišča mora biti danes za vzgled, neutrujen spodbudnik in vzgojitelj v duhu načel svobode, idealov odporništva. Zato se bivši interniranci obračajo zlasti na mladino, ki bi jo treba pravilno seznaniti s sadovi tolikšnih žrtev, da bi jih znala ljubosumno varovati zlasti danes, ko fašistični pustolovci, s pomočjo in podporo domačih in tujih reakcionarnih krogov, ponovno skušajo dvigniti glavo. Hkrati pozivajo bivši deportiranci vzgojitelje naše mladine, da bi ji zbudili v zavest čut dolžnosti do obvarovanja pridobitev zmage nad fašizmom. Nadvse hvalevredno je, da je dosti šolnikov peljalo svoje razrede na ogled razstave o taboriščih smrti.

V teku diskusije je bilo na kongresu veliko govora o sedanjih političnih razmerah v državi, za katere so značilni tudi izbruhi neofašizma in skvadrizma. Več govornikov, med katerimi tudi sam predsednik Vsedržavnega združenja političnih deportirancev sen. Caleffi, se je dotaknilo fašističnega napada na tov. Vidalija in drugih skvadrističnih pustolovčin v našem mestu. Kongres je odločno zavrnil takoimenovano teorijo o nasprotujočih si skrajnostih. (Nadaljevanje na 6. strani)

MILOŠ KODRIČ

Fašistična špekulacija

V dvorani društva »Ginnastica Triestina« so v sredo 7. t.m. priredili predavanje o oboroženih silah. Odvetnik Geffer Wondrich je govoril o »spominih zveznega oficirja v Rusiji v letih 1941-1942«. Prireditve se je udeležil tudi vladni komisar dr. Cappellini.

Kdo je Geffer Wondrich? Geffer Wondrich je bil do leta 1936 »vice federale« fašistične stranke, za časa zadnje vojne je bil kot oficir v službi fašistične republike, katere sedež je bil v mestu Salò. Ta »republika« je bila v službi nacistov. Danes je Geffer Wondrich misovski občinski svetovalec v Trstu.

Vest o omenjeni prireditvi, na kateri je govoril Geffer Wondrich in katere se je uradno udeležil tudi vladni komisar, je povzročila hudo ogorčenje v vrstah protifašistov.

Tržaška federacija KPI je objavila posebno resolucijo, v kate-

ri ostro obsoja špekulacije fašistov in graja prireditve, katere se je udeležil tudi vladni komisar.

Federalni komite KPI je sporočil to vest osrednjemu vodstvu partije, ki bo zahtevala odstranitev komisarja Cappellinija iz Trsta in dežele.

Resolucija poudarja, da vlade ne sme predstavljati človek, ki se tako vede do fašistov.

Tudi vodstvo PSI je objavilo sporočilo, v katerem je rečeno, da je »z začudenjem in zaprepasčenostjo izvedelo za udeležbo predstavnik vlade na prireditvi, ki jo označuje osebnost predstavnika MSI«.

Tržaška federacija KPI je tudi v posebnem letaku ožigosala to fašistično špekulacijo.

Senator Paolo Sema je naslovil ministru za obrambo in ministru za prireditve nujno vprašanje v zvezi s prireditvijo društva »Ginnastica Triestina«.

Delavski shod na Garibaldijevem trgu na dan splošne stavke.

Ob petdesetletnici KPI

Tovariši pripovedujejo

Iz spominov Emila Jarca in Franca Gergoleta iz Doberdoba in Franca Valentinčiča iz Pevme

V Doberdobo je že leta 1921 delovala skupina komunistov. Med prvimi tovariši, ki so delali v mladi komunistični organizaciji, je bil tudi tovariš Emil Jarc.

«V tistih časih smo imeli stike s tovarišem Romanom Fumisom iz Ronk. Fumis je bil odličen človek, sposoben organizator. Sodeloval je tudi pri organiziranju komunistov v Doberdobo, Opatjem selu in v drugih okoliških vaseh.

Organizirali smo skupine tovarišev, prirejali sestanke, širili tisk, zbirali prispevke za tisk. Na sestankih smo govorili o marksizmu, o socialistični revoluciji, o socialdemokraciji, ki ni bila sposobna voditi delavskega razreda v boju za pravice in je sprejemala kompromise s kapitalisti.

Kasneje, ko se je pojavil fašizem, je bil poglavitni predmet, o katerem smo razpravljali na sestankih, boj proti fašizmu».

Tako pravi tovariš Emil Jarc in dodaja:

«Razem tovariša Fumisa sta prva leta po ustanovitvi komunistične partije z nami sodelovala tudi tovariša Colussi in Scarpin iz Staranzana, v Doberdobo pa so bili med prvimi komunistični aktivisti tovariši Franc Gergolet, Peter Lakovič (ki je padel v osvobodilni vojni) Michel Anton in drugi».

Tovariš Franc Gergolet iz Doberdoba pripoveduje:

«Leta 1921 sem se vpisal v komunistično partijo. Takrat sem bil zaposlen v tržiški ladjedelnici. Politično sem se udeleževal v ladjedelnici in tudi v Doberdobo.

V Doberdobo smo organizirali tudi Ljudski oder. Imeli smo dramsko skupino in pevski zbor. Toda po prihodu fašizma na oblast je bilo tudi delovanje na kulturno — prosvetnem področju močno ovirano, kasneje pa onemogočeno. Predsednik Ljudskega odra je bil tedaj tovariš Emil Jarc.

Spominjam se, kako smo se (menda leta 1922) pripravljali na večjo kulturno prireditev. Toda v Doberdobo nismo mogli nastopiti. Gostovali smo v Renčah.

Pozneje smo postopoma prehajali v ilegalno. Shajali smo se na tajnih sestankih, zbirali prispevke za «rdečo pomoč» (prispevki so bili namenjeni političnim jetnikom in njihovim svojcem), širili smo komunistične liste in letake.

Nekoč mi je neki tovariš izročil protifašistične letake ter mi naročil, naj jih razdelim delavcem v tržiški ladjedelnici. Neki delavec je med delom bral letak in fašistični vohuni so ga izdali. Delavca so zaradi tega zaslislali na policiji. Menda so ga tudi pretepli. Povedal je, kdo mu je izročil letak. Drugi dan me je policija klicala na komisariat tam sem sicer zanikal, da sem širil letake. Toda zanikanje ni nič pomagalo. Policisti so me hudo pretepli. Vendar pa nisem imel hujših posledic. Seveda sem ostal to, kar sem bil in delal sem še naprej, tudi med osvobodilno vojno».

Tovariš Franc Valentinčič iz Pevme pripoveduje:

«Leta 1921, sem bil zaposlen kot mizarški vajenec v Solkanu. Tovariš Jože Srebrnič me je vpisal v KPI.

Spominjam se sestankov, na katerih je govoril tovariš Srebrnič. Govoril nam je z veliko vnemo. Navduševal nas je za boj proti izkoriščevalcem, proti kapitalizmu in fašizmu. Opogumljal nas je in nam vselej priporočal, naj ostanemo zavedni Slovenci. 'Kdor ni zvest svojemu narodu', je poudarjal, 'kdor ne ljubi svojega naroda, ne more spoštovati niti drugih narodov'.

V Solkanu je v tistih letih deloval Ljudski oder. Tudi jaz sem bil član Ljudskega odra. Imeli smo dramsko skupino in pevski zbor. Prireditve so bile v Mozetičevi dvorani. V isti dvorani smo prirejali tudi družabne večere.

V Solkanu sem ostal do odhoda k vojakom, leta 1924. Vojaški rok sem služil v Rimu, zato sem se lahko

srečal s tovarišem Srebrničem, ki je bil poslanec. Tovariš Srebrnič mi je v Rimu dajal navodila za politično delo med vojaki. Večina slovenskih fantov je bila levo usmerjena.

Spominjam se prvega prihoda fašistične tolpe v Solkan (jeseni 1922). Črnosrajčniki so prišli v sprevidu in z zastavami. Stal sem ob cesti in opazoval. Eden izmed zastavonošev je naperil sulico proti meni. Rekel mi je 'bruto sciavo!' Vodja fašistične tolpe pa je rekel: 'ni ga treba zabosti. Pretepli ga bomo'. In to so tudi storili. No, zvečer smo se maščevali. Skupina mladincev iz Solkana je fašiste napadla s kamenjem, možje pa so jih napadli s koli. Seveda so fašisti izkazali svoje junaštvo s tem, da so pobegnili v Gorico.

Spominjam se tudi nekega sestanka slovenskih narodnjakov v Solkanu. Na sestanku je govoril dr. Besednjak ter hudo napadal komuniste. Zaradi tega je v dvorani nastal nered. Nismo mogli molčati. Prepiru je sledil pretep in dr. Besednjak je pobegnil».

Zapis M. K.

O vlogi delavskega časopisa

DELO, 23.1.1923

Ko je kapitalizem z zakonito (fašistično) reakcijo razbil proletarske organizacije, požgal, razrušil in uničil delavske domove, zadruge ipd. ali zaplenil njih imetje, je odnesel veliko zmago nad proletariatom.

Proletarsko organizacijo moramo po njenem ustroju, po disciplini, po njenem zunanjem okviru primerjati vojaški armadi. Ko je upepeljen sedež organizacije, porušen delavski dom, uničena zadruga, takrat je zadet glavni štab proletarske armade, prizadet je njen kader, prizadeta je njena rezerva. Na umiku, ki ga je moral začeti proletarijat po buržoaznem podvigu leta 1920, lahko nazorno vidimo upravičenost gornje primere. Poraz proletariata je šel vzporedno z uničenjem proletarskih ustanov ali se je pokazal kot posledica dezorientacije, ki jo je povzročilo uničenje teh ustanov.

Pri tem je politična organizacija manj prizadeta, kot so druge. To velja v toliko, kolikor naša politična organizacija — Komunistična stranka — ni navezana na stalni sedež in vrši svoje delovanje izven organizacijskih prostorov, v delavnici ali tovarni, na vlaku ali na parniku ali zunaj na poti, v ogradi in na travniku, v gozdu in na gori. Ena strankina dejavnost pa — in ravno o tej danes govorimo — je zelo navezana na stalne in javne prostore, kot dejavnost, namenjena najširši javnosti, predvsem proletarski javnosti. Ta dejavnost je vsakdanja funkcija obveščanja in propagande, ki ju vrši stranka prek svojega časopisa.

V isti meri, kakor udarci reakcije prizadevajo zadržane in strokovne organizacije, prizadevajo tudi naše časopisje kot bolj izpostavljeno legalno ustanovo revolucionarnega proletariata. To, kar velja za vse strankino časopisje, velja tudi za naše DELO.

Proletarijat dobro pozna težki položaj svojega časopisja in pojmuje naloge, ki jih ima zanj. V proletarskem časopisu, ki je bil že enkrat

zrušen, pa si je opomogel od udarcev reakcije, se jasno odraža to stanje. V njem se vidno zrcali podpora, ki jo je prejel od proletariata, da se je mogel dvigniti, pomoč, ki mu jo proletarijat daje neprenehoma, da more živeti in se bojevati.

Na proletarskem listu se kažejo vse žrtve, ki jih proletarijat rade volje doprinaša, samo da si v viharju reakcije ohrani svoje bojno glasilo. Proletarsko časopisje se skuša postaviti na lastne noge

Kako pa živi in se bojuje DELO?

Tudi DELO je vstalo s podporo, pomočjo in žrtvami proletariata, vendar pa se mora v teh časih bojevati z velikimi težkočami. List stane mnogo, mnogo več, kot si kdo misli. Zato, da bo DELO živel še naprej in se bojevalo ter se obvarovalo pred nevarnostjo ponovnega padca, je potrebno, da neprestano dobiva podporo, da vedno dobiva pomoč, da se proletarijat zanj žrtvuje.

Delavci in kmetje! Če hočete, da bo DELO vaše glasilo in da bo redno izhajalo, podpirajte ga, nudite mu svojo pomoč, žrtvujte se zanj, kakor podpirajo in se žrtvujejo za svoje časopisje delavci in kmetje drugih narodnosti.

ANPI zahteva odstranitev prefekta

Pokrajinski odbor partizanske zveze ANPI ostro protestira zaradi žalitve oboroženih sil s predavanjem v prostorih «Ginnastica Triestina», naročnim govorniku, ki je že bil v Trstu federale fašizma, oficir RSI, kolaboracionist z nacističnim okupatorjem t. im. Adriatices Küstenland.

Italijanski oficirjev, vojakov, borcev in padlih na Kefaloniji, Lerosu in Montelungu ne more in ne sme predstavljati kolaboracionist. Obsojamo prisotnost prefekta republike, ki je nastala v odpravi, Lina Cappellinija, ki pa ni hotel priti na pokrajinski kongres ANPI in tudi ne na VI. vsedržavni kongres deportirancev v nacističnih uničevalnih taboriščih. Zahtevamo, naj se ga razreši funkcije, ki jo ima v Trstu, ki je antifašistično mesto, odklikovano z zlato kolajno odprništva.

Sramotnega pakta narodi niso priznali

Trideset let mineva od takrat, ko so nacisti in fašisti brez vojne napovedi napadli Jugoslavijo in ko so se jugoslovanski narodi dvignili proti okupatorjem. Še pred napadom na Jugoslavijo je takratna kraljevska vlada sklenila pakt z državami tako imenovane trojne Osi. Toda sramotnega pakta narodi niso priznali.

Komunistična partija Jugoslavije je opozarjala na nevarnost ter pozivala narode k budnosti. Med prvimi, ki so pravilno doumeli glas partije, so bili delavci, študentje pa so prvi stopili na ulice ter javno obsodili kapitulante.

«Ko je 25. marca 1941 radio proglasil, da sta v imenu jugoslovanske vlade podpisala na Dunaju ministrski predsednik Dragiša Cvetković in zunanji minister Cincar Marković v prisotnosti Hitlerja in nemškega zunanjega ministra Ribentropa, italijanskega zunanjega ministra Ciana, japonskega veleposlanika ter poslanikov Madžarske, Slovanške, Romunije in Bolgarije pristop k trojnemu paktu, nismo bili presenečeni — tako je v ljubljanskem Delu pred kratkim zapisal Milan Brezovar. — Že dolgo smo živahno spremljali razvoj dogodkov. Zbirali smo se v naprednih študentskih klubih in okrog takrat tako daljnovidnega odrešilnega programa komunistične partije. Partija pa je že dolgo pred tistimi dogodki resno opozarjala na petokolonsko politiko tedanjih oblastnikov, njeno zadnje najresnejše opozorilo pa je bil letak «Protiv kapitulaciji», v katerem je bilo rečeno med drugim:

«Delavci, meščani, kmetje, vojniki, podoficirji in oficirji! Združite se in uprite izdajalskim oblastnikom, ki nameravajo upropasti deželo, pahnuti naše narode pod suženjski jarem! Še je čas preprečiti protiljudske načrte narodnih izdajalcev, če se sklene pakt o medsebojni pomoči s Sovjetsko zvezo, če poženemo to izdajalsko vlado in vzpostavimo ljudsko vlado, ki bo prvenstveno skrbela za ljudske interese.

Organizirajte protestne skupščine in mitinge. Objasnite ljudstvu umazano izdajstvo oblastnikov. Naj se zlije ljudska volja v silno ljudsko

gibanje, v boj za uresničenje teh zahtev in naša svoboda ter neodvisnost bosta zajamčeni...».

Slovenska študentska mladina tedaj ni verjela na slepo nikomur. Bila je goreč in oster kritik ter vnet iskalec in razreševalec velikih in hudih protislovij tedanjih dni. Vendar pa smo dojeli temeljno resnico, da je treba v usodnih trenutkih narodne ogroženosti poenotiti študentske vrste, pomagati zglediti nasprotja med slovenskimi množicami in strankami ter nenehno prikazovati nevarnost za naš nacionalni obstoj v vsej okrutni resničnosti. Zato smo takrat tudi taki zvesto in množično prisluhnili tem resnim svarilom partije in začutili potrebo, da sledimo njenemu programu.

Prav zato smo študentje tudi tako spontano ter skoraj v celoti z globokim prezirom in zaničevanjem v srih sprejeli to najbolj sramotno dejanje kraljevske vlade. Ta svoj prezir in ogorčenje smo izrazili, v množičnih demonstracijah na ulicah. Ni nam bilo mar, da je bila policija v pripravljenosti in oborožena ter da je neprestano krožila med nami. Prepevali smo borbene pesmi in vzklikali: «Dol s kapitulanti! Živela obramba domovine! Živela komunistična partija!».

Naše demonstracije so se nadaljevale tudi zvečer drugega dne. Najštevilnejše demonstracije pa so bile 27. marca, ko smo se že zgodaj zjutraj zbrali pred univerzo in odtod krenili na ulice, zvečer pa so se nam pridružili tudi delavci

Takrat smo že zvedeli, da je vlada — podpisnica pakta — padla. Vendar pa nova vlada ni preklicala pristopa k trojnemu paktu. Pakt so preklicali demonstranti na ulicah, preklicalo ga je ljudstvo, kar so izpričali veliki dogodki, ki so sledili».

Kraški muzej

Pokrajinska uprava v Trstu namerava pristopiti k rešitvi vprašanja Kraškega muzeja. V ta namen je že namenjenih 50 milijonov lir. Posebna komisija, ki je razpravljala o tem vprašanju, je predlagala, naj bi muzej uredili v Repnu. Pokrajinski predsednik je sklical tudi sestanek z župani podeželskih občin. Na tem sestanku je bilo predlagano, naj bi muzej uredili v zgornji občini.

V zvezi s tem vprašanjem je zadruga «Naš Kras» objavila naslednje sporočilo:

«V zvezi s poročilom tržaške pokrajinske uprave o ustanovitvi Kraškega muzeja je upravni odbor zadruge «Naš Kras» na svoji redni seji z zadovoljstvom ugotovil, da se je zadeva končno premaknila z mrtve točke in že prešla v fazo, ki lahko pokrene čimprejšnji začetek del.

Upravni odbor je tudi proučil različnost stališč županov občin tržaške pokrajine glede lokacije bodočega Kraškega muzeja. Odbor je mnenja, da je treba uresničiti predloge strokovnjakov z obeh strani meje, ki so po daljših razpravah in ogledu na licu mesta soglasno nakazali vas Repen v repentnaborški občini kot najbolj primerno za ureditev kraškega muzeja.

Ob tej priložnosti izraža odbor tudi željo, da bi prišlo čimprej do uresničitve te pobude ter da ne bi ostalo samo pri ureditvi muzeja kot takega, temveč da se v razpoložljivih sredstvih skuša ohraniti čim širši ambient kraške vasi in kraške arhitekture, ki naj odseva delo, kulturo in življenje kraškega človeka.

V tem smislu opozarja odbor na ključke prvega študijskega srečanja o Krasu, ki ga je priredila zadruga «Naš Kras» septembra lani in ki nedvoumno nakazuje pot, ki jo je treba ubrati pri reševanju in zaščiti kraškega okolja».

Židje se vračajo v Sovjetsko zvezo

Glasilo KP Avstrije VOLKSTIMME je poročalo, da se želi na tisoče Židov iz Izraela naseliti v Sovjetski zvezi. «Trenutno je — tako je poročal omenjeni časnik — na Dunaju precej Židov, ki so bili prej zapustili Sovjetsko zvezo ter se preselili v Izrael, potem pa ilegalno prebegnili na Dunaj, kjer čakajo na vrnitev v Sovjetsko zvezo. Sovjetske oblasti proučujejo zdaj zahteve teh ljudi, da bi jim čimprej zagotovile ustrezne pogoje za življenje in delo v Sovjetski zvezi». Časnik dalje pravi, da so ti Židje zapustili Izrael zaradi tamkajšnjih neznošnih političnih, gospodarskih in socialnih razmer. Volkstimme piše dalje, da so se v zadnjih mesecih številni Židje, ki so se bili preselili v Izrael, že vrnili čez Dunaj v Sovjetsko zvezo. V Izraelu so namreč zahtevali, naj se odrečejo Sovjetske zveze, mnogi pa, ki so priznali, da so komunisti, so dobili najslabša delovna mesta.

Pomen obiska Srečanje s predsednikom Titom

Razgovor s poslancem Albinom Škerkom

Nenehno izboljševanje jugoslovanskih odnosov s Italijo koristi krepitvi stališč miroljubne politike nasploh, poudarja «Komunist» glasilo ZKJ in takole nadaljuje:

Obisk predsednika Tita v Italiji se je uspešno končal. Po vrnitvi v Beograd je Tito v izjavi za jugoslovansko javnost izrazil veliko zadovoljstvo nad rezultati svojih razgovorov v Rimu, v upanju, da se bodo rezultati povsem pokazali v razvoju jugoslovansko-italijanskih odnosov. Očitno je, da je zdaj storjen pomemben in uspešen korak na tej poti.

Ko gre za jugoslovanske odnose z Italijo, tedaj se samc po sebi pojavljajo misli o ne preveč enostavni poti, ki sta jo prehodili obe državi, različni po svoji družbeno-politični ureditvi in položaju, ki ga zavzema na mednarodnem področju, vendar sta sosedbi, ki sta razumeli, da sta ustvarjeni za vzajemno sodelovanje, ki sta s premagovanjem čisto tudi precejšnjih zaprek razvili takšne odnose in pogoje, ki so lahko danes vzor marsikomu. Globoki interesi gospodarske, znanstvene, kulturne in tehnične izmenjave ter geografska povezanost so rešniči dejavniki v določevanju naše politike dobrega sosedstva. Vendar, kakor je takšno sodelovanje neposredno pomembno in koristno za obe državi, tako je tudi nedvoumno, da je uspeh take politike širši interes — tako s stališča utrjevanja odnosov v tem delu Evrope kakor s stališča miru in varnosti na naši celini.

Zato je zelo pomembno dejstvo, da je v razgovorih predsednika Tita s predsednikom Saragatom ter premierom Colombom bila ob medsebojnem spoštovanju in velikem ujetanju stališč obravnavana cela vrsta mednarodnih problemov, zlasti tistih, ki ogrožajo mir. Pri tem je poudarjena potreba, da bi se spori reševali z miroljubnimi, političnimi sredstvi brez grožnje in uporabe sile. V tem duhu je bila obravnavana težka in nevarna situacija v Indokini in poudarjena pravica vsakega naroda, da na svojem področju svobodno izbira lastno dobočnost. V zvezi s krizo na Bližnjem vzhodu so bili znova podprti naporji Organizacije združenih narodov.

Po mnogih sporih in krizah so se v Evropi začele krepiti težnje za premaganje medsebojnih pregrad in za odpravljanje motenj pri normalnejših odnosih med državami. Eden izmed najlepših vzrokov takšnega razvoja so tudi odnosi med Jugoslavijo in Italijo, ki so toliko uspešnejši, kolikor bolj temeljijo na spoštovanju sprejetih mednarodnih obveznosti, na medsebojnem spoštovanju, suverenosti in teritorialne integritete in na nevmešavanju v notranje zadeve druge države. Takšna politika dobrega sosedstva in miroljubnega prijateljstva, prijateljskega sodelovanja je nedvomno dobila v razgovorih v Rimu nove in pomembne spodbude.

Titov obisk v Vatikanu in njegovo srečanje s papežem Pavlom VI. je dogodek, ki ima nedvomno

poseben položaj v ugodnem razvoju odnosov med Jugoslavijo in papeš ko državo, in tudi v okviru splošnih naporov za podpiranje miroljubnih sil in obsojanja politike sile v svetu. Kakor je že pokazala prejšnja izmenjava poslanic med Titom in papežem Pavlom VI. tako se je tudi med neposrednimi in zelo koristnimi razgovori v Vatikanu ponovno potrdilo, kako obsežno in pomembno je to področje za sodelovanje vseh dejavnikov in silnic v svetu, ki želijo sodelovati

Poslanec Albin Škerk je kot član enotne delegacije Slovencev, ki se je v Rimu srečala s predsednikom Titom, dal za naš list naslednji intervju:

VPRAŠANJE: Za obisk pri predsedniku Titu je vladalo veliko zanimanje. Kaj meniš o tem obisku? Kako je potekal razgovor?

ODGOVOR: Predsednik Tito je enotno delegacijo Slovencev iz de-

žele Furlanije-Juljske krajine sprejel zelo ljubeznivo in razgovor z njim je potekal v pristrčnem ozračju.

Po predhodnem dogovoru (med člani delegacije. Op. uredn.) sem v imenu celotne delegacije pozdravil predsednika Tita. Objasnili sem pogoje, v katerih živi slovenska narodnostna skupnost v deželi Furlaniji-Juljski krajini ter se bori za

svoje pravice. Rekel sem tudi, da je boj za naše narodnostne pravice sestavni del splošnega boja za demokracijo v Italiji. Izrekel sem tudi priznanje jugoslovanski zunanji politiki, katere izraz so dobri sosedski odnosi, ter poudaril, da je tudi naša narodnostna skupnost deležna sadov te politike.

Predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race je spregovoril o mednarodnih dogovorih. Rekel je, da je memorandum prinesel nekatere izboljšave, da pa se določila memoranduma ne izvajajo v celoti. Zlasti določila glede uporabe slovenskega jezika in pravičnega zastopstva Slovencev se ne izvajajo kot je potrebno. Naglasil je tudi potrebo po še tesnejšem gospodarskem sodelovanju zlasti na obmejnih področjih. Rekel je, da bi moral biti v tem pogledu sklenjen nov sporazum.

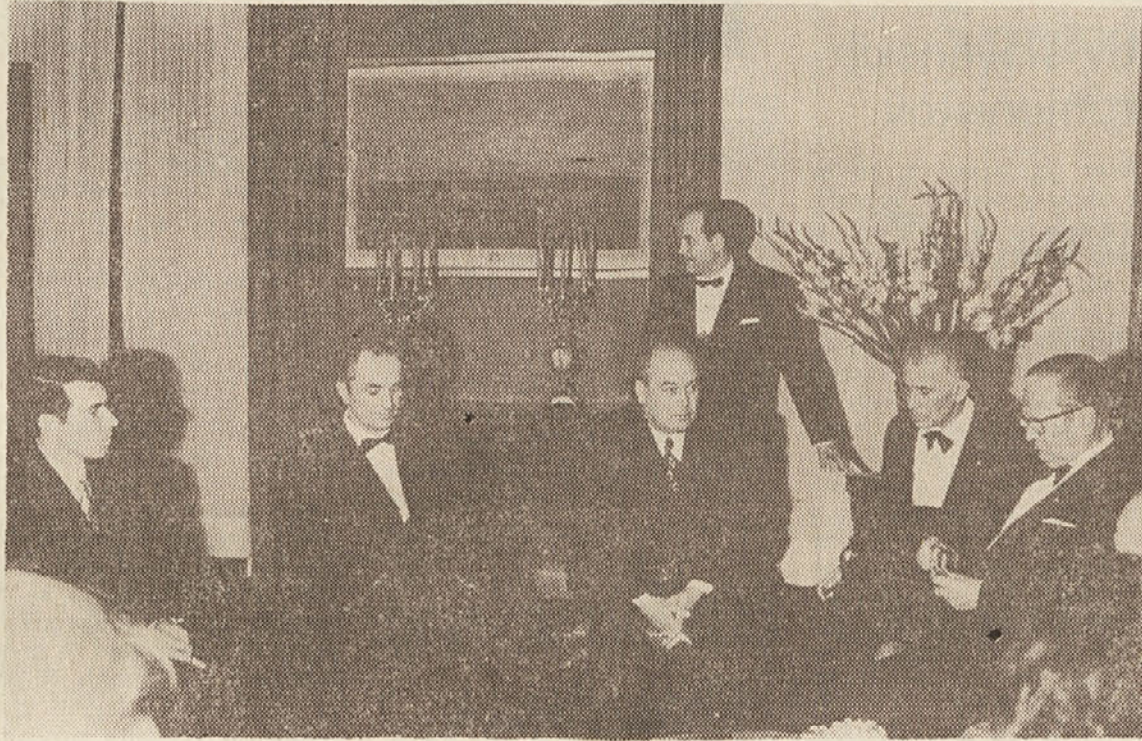
Deželni svetovalec Dr. Drago Štoka je govoril o zahtevah Slovencev po enakopravnosti. Skliceval se je na določila republiške ustave in deželnega statuta. Povedal je tudi, da razen zakona o šolah in o osebnih imenih ni bil doslej sprejet noben drugi državni zakon za Slovence.

Podpredsednik goriškega pokrajinskega sveta Marko Waltritsch je govoril o enotni spomenici, ki so jo predstavniki vseh Slovencev dežele Furlanije-Juljske krajine poslali predsedniku rimske vlade. Rekel je, da spomenica vsebuje temeljne zahteve po odpravi tistih zakonov iz fašistične dobe, ki kratijo osnovne pravice državljanov slovenskega jezika. Rekel je tudi, da enotna spomenica zahteva, naj parlament odobri zakone za zaščito slovenske manjšine v Italiji.

Predsednik Tito je pozorno poslušal govore ter pokazal, da pozna naša vprašanja. Še posebej se je zanimal za vprašanja Slovencev v videmski pokrajini.

VPRAŠANJE: - Kakšen bo, po tvojem mnenju, rezultat razgovora s predsednikom Titom?

ODGOVOR: - Zelo smo lahko zadovoljni z razgovorom. Bil je to prvi primer, da se je tako enotna delegacija Slovencev iz dežele Furlanije-Juljske krajine srečala z najvišjim voditeljem jugoslovanskih narodov. Že samo to dejstvo predstavlja, po mojem, važem dogodek. Predsednik Tito je povedal, da se je o vprašanjih Slovencev, ki živijo v Italiji, razgovarjal s predsednikom Saragatom in Colombom. Če upoštevamo še uradno sporočilo, v katerem je omenjena obveza glede zaščite narodnih manjšin, lahko sklepamo, da se nam obetajo boljše časi. Nedvomno pa je, da je globalna rešitev vprašanj Slovencev v Italiji odvisna predvsem od enotnega boja ob podpori italijanske demokratične javnosti.

Enotna delegacija Slovencev iz dežele Furlanije-Juljske krajine pri predsedniku Titu med njegovim obiskom v Rimu. V delegaciji so bili: poslanec Albin Škerk, predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race, deželni svetovalec Dr. Drago Štoka in podpredsednik goriške pokrajine Marko Waltritsch.

Dokument tržaškega pokrajinskega sveta

O pravicah slovenske manjšine

Pokrajinski svet v Trstu je odobril dokument o pravicah slovenske manjšine. Za dokument so glasovale vse skupine razen misovcev (Liberalci so glasovali samo za točke načelnega značaja.) Besedilo dokumenta je naslednje:

«Pokrajinski svet upošteva dejstvo, da je slovenska jezikovna skupnost organsko vključena v politično, družbeno in gospodarsko življenje pokrajine in jo kakovostno opredeljuje kot element bogatitve omike in demokracije vse pokrajinske skupnosti;

poudarja zato nujnost, da se nadalje v praksi izvajajo določila ustave in deželnega statuta za rešitev posebne problematike, katere je nosilka slovenska narodnostna skupnost;

z zadovoljstvom jemlje na znanje skupno italijansko-jugoslovansko sporočilo z dne 27. marca, v katerem je med drugim rečeno, da je 'obojestranski namen nuditi manjšinam čimvečjo zaščito';

meni, da morata vlada in parlament nujno pripraviti zakonodajne ukrepe, ki so še potrebni za popolno izvajanje zaščite in vrednotenja slovenske narodne manjšine, tudi s primernim prispevkom dežele Furlanije-Juljske krajine ter upoštevanje mnenja in smernice krajevnih uprav in zainteresiranega prebivalstva;

obvezuje zato pokrajinski odbor, naj hitro uresniči obveze, ki jih je izrekel predsednik pred svetom in zadevajo reorganizacijo služnosti tako, da se bodo državljani lahko

izražali v materinem jeziku; nadalje izpopolnitev in okrepitev šolskih zavodov s slovenskim učnim jezikom; ustanovitev ustreznih struktur visokega kulturnega značaja na univerzitetnem področju; podporo slovenskim ustanovam na gledališkem področju ter kulturnem na splošno; izpopolnitev in uveljavitev dvojezičnih napisov v krajih kjer živi obsežno jedro državljanov slovenskega jezika.

Pokrajinski svet sklene, da bo organiziral konferenco o vprašanjih slovenske narodne manjšine z namenom, da se političnim silam, ustanovam in organizacijam v pokrajinski skupnosti nudi možnost sproščene in konstruktivne primerjave, ki lahko kakovostno doprinese k reševanju celotne problematike».

Kot je znano, je komunistična skupina v pokrajinskem svetu že na samem začetku sedanjega mandata postavila zahtevo po pristopitvi k reševanju slovenske problematike.

Komunisti so tedaj predložili tudi posebno resolucijo z zahtevo, naj se pokrajina jasno izreče o vprašanjih Slovencev ter naj konkretno pristopi k reševanju teh vprašanj.

Na seji pokrajinskega sveta dne 1. aprila, na kateri je bil odobren dokument o Slovcnih je v imenu komunistične skupine govorila svetovalka Stanka Hrovatinova. Med drugim je govornica poudarila, da tržaško pokrajino vodi že mnogo let Krščanska demokracija in je torej odgovorna za to, kar doslej ni bilo storjeno. Prav je, da vsaka poli-

tična skupina pojasni svoje stališče do vprašanj Slovencev. Slovenskim pokrajinskim svetovalcem je treba omogočiti, da opravljajo svoje dolžnosti v materinščini. Pokrajinska uprava mora povsod namestiti dvojezične n.pise. Posredovati mora tudi, da se deželi priznajo pristojnosti pri reševanju manjšinskih vprašanj, kar vlada zanika. Tudi pokrajina bi morala podpreti enotno spomenico, ki so jo Slovenci poslali predsedniku vlade.

Dolina

Sestanki z občani

Občinska uprava dolinske občine je sklenila organizirati javne razgovore z občani z namenom, da se obojestransko pregledajo nereseni in novi problemi, ki gredo v pristojnost uprave. Obenem bodo taka srečanja z občani prispevala k uveljavljanju in oblikovanju neposredne demokracije. Trije sestanki so že uspešno potekli in sicer v ponedeljek ob odlični udeležbi v Prebenegu, v torek v Dolini in v četrtek v Ricmanjih.

Še v tem mesecu bodo razgovori v Borštu, Boljuncu, pri Domju in v Gročani.

Po opravljenih sestankih v navedenih krajih bomo objavili krajši potek celotne pobude, ki je že doslej pri občanah sprejeta s simpatijo in odobravanjem.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE
BRANISLAV NUŠIČ
KAJ BOJO REKLI
LJUDJE
igra v štirih dejanjih
V ponedeljek, 12. t.m. ob 20. uri
v STEVERJANU
Dominik Smole
ANTIGONA
V Katoliškem domu v GORICI
V četrtek, 15. t.m. ob 20.30 za
okoljske abonente
V petek, 16. t.m. ob 20.30 za
mestne abonente

GLASBENA MATICA
TRST

★
V nedeljo, 18. aprila ob 17. uri
v Kulturnem domu v Trstu
KONCERT ORKESTRA
GLASBENE MATICE
s popularnim spredom vokalno-
instrumentalnih skladb

★
Solisti:
ILEANA BRATUŽ-KACJAN
sopran
IVAN SANCIN
bas
ACI BERTONCELJ
klavir

V Gradišču ob Soči

Pokrajinska proslava
petdesetletnice KPI

Preteklo nedeljo so komunisti iz goriške pokrajine svečano proslavili 50-letnico KPI. Manifestacija je bila v Gradišču ob Soči. Prisotni so bili tudi odposlanci ZKS iz Nove Gorice.

O pomenu prireditve je uvodoma spregovoril tajnik goriške federacije KPI tov. Menichino. Opisal je delež italijanskih in slovenskih komunistov iz goriške pokrajine v boju proti fašizmu, za ustvaritev nove družbe, za svobodo in demokracijo.

Glavni govornik na nedeljski manifestaciji je bil podpredsednik senata tov. Secchia. Ta je najprej opisal, kako se je razvijalo življenje komunistične partije v predfašistični dobi, prve spopade z reakcijo in fašizmom, zatem pa je govoril o delu v ilegali in o pripravah na protifašistično vstajo.

Govornik se je dotaknil tudi današnje stvarnosti, obsodil je prevratniške načrte desničarjev in fašistov ki se ne skrivajo samo v MSI ampak so potuhnjeni tudi v državnem aparatu in na raznih sektorjih javnega življenja. Podčrtal je, da je za zavrtnje ponovne fašistične nevarnosti nujno potrebna temeljita demokratizacija države.

Na manifestaciji so govorili tudi: župan iz Gradišča, pokrajinski tajnik PSI iz Gorice in tajnik občinskega komiteja ZKS iz Nove Gorice.

Ob tej priložnosti je 10 tovarišev iz Goriškega prejelo zlate medalje KPI. Med nagrajenimi sta tudi tovariša Venceslav Ušaj in Peter Nardin iz Nove Gorice, ki sta bila med ustanovitelji partije na Goriškem.

Prof. Bratina
in «črna kronika»

Občinski svet v Gorici je na eni izmed svojih zadnjih sej odobril dve resoluciji. S prvo resolucijo je izrazil solidarnost s protifašisti iz Ronk in z občinskimi svetovalci iz Gradiške, katere je stranka MSI prijaviła goriškemu sodišču (o zadevi je Delo na kratko poročalo v zadnji številki. Goriško sodišče je protifašiste oprostilo).

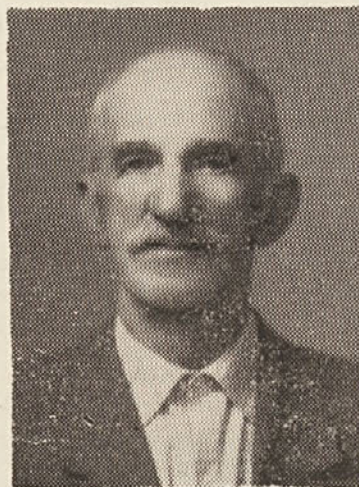
Ob tej priliki so predstavniki Slovenske demokratske zveze pokazali, kaj v resnici so. Pri glasovanju o resoluciji glede napada na tovariša Vidalija so se vzdržali. Vzdržali so se tudi liberalci, medtem ko so druge skupine (razen MSI, seveda) glasovale za resolucijo.

Prof. Bratina (predstavniki SDZ), ki je v zadnjih časih prišel do besede, katere ni imel, ko je bil občinski odbornik, vedno bolj izpričuje svoje nazadnjaštvo. Da bi «opravičil» svoje zadržanje (in seveda tudi zadržanje skupine SDZ), je menil, da je najbolje, če izjavi, da občinski svet «ne sme izgubljati časa z razpravljanjem o dogodkih, ki spadajo na črno kroniko».

Prof. Bratina ne želimo, da bi postal protagonist dogodka «črne kronike». Nikomur ne želimo, da bi postal žrtev podobnih dogodkov, kakršni so bili tisti, ki so, pred desetletji povzročili smrt protifašista Ljuzeta Bratuža. Vendar pa ne moremo mimo tega, da ne rečemo, da prof. Bratina in njegova skupina se ne zavzemata za to, da bi se onemogočil morebiten povratek tiste temne dobe. Ovirata

V spomin

Andrej Jarc

V soboto, 27. marca so v Doberdolu pokopali Andreja Jarca, prvega doberdolskega župana v povojni dobi in očeta sedanjega župana. Na njegovi zadnji poti so ga poleg številnih domačinov spremljali tudi predstavniki občinskih uprav in političnih strank iz goriške pokrajine.

Pokojni Andrej Jarc je bil med domačini zelo cenjen. Rad je pripovedoval o dogodkih prve svetovne vojne in povojnih dogodkih v Doberdolu. Čeprav se je trudil na svoji kmetiji, se je mnogo udeleževal tudi na prosvetnem in gospodarskem področju. Bil je med pobudniki in ustanovitelji doberdolske godbe, ki je nastala leta 1909, in mnogo let je bil v odboru kmečke posojilnice.

Pokojni Andrej Jarc je kot zaveden in napreden Slovenec vzgojil v zdravem narodnem in naprednem duhu tudi svoje otroke. Z njim je Doberdob izgubil eno od pristnih kraških korenin.

Vsem žalujočim svojcem izreka doberdolska sekcija KPI globoko sožalje.

VAŠČAN

Svojcem pokojnega tov. Andreja Jarca izraža globoko sožalje tudi uredništvo DELA.

BERITE IN PODPIRAJTE
NAŠ TISK

Lilo je, kot iz škafa

Klepar. Truden, po šestih dneh dela v tovarni, sredi prahu in opilkov, med bobnenjem strojev in treskanjem hidravličnega kladiva. V soboto je delal doma, na vrtu, obrezoval, z zamudo, trte. V nedeljo bi rad počitka, pa ne: čutil je tih, odločen srd, ki se je kopicil preko trudnih ur, med misli o skrajšnji stavki in spomini na zadnji shod delovnega kolektiva v velikem obratu. Ni počival, ni sedel, ni legel. Šel je, po dežju.

Študent. Poznam ga, kot kleparja. Zasedal je svoj inštitut, ležal na mrzlem marmorju in nervozno kadil cigareto za cigareto. Eno noč je predežural pri telefonu, drugo pa stražil, ko so njegovi kolegi pisali z rdečilom napise na beli kamen nad mestom. V petek se je vse končalo, z uspehom. Velikonočne počitnice, a ni odpotoval v hribe. Spomnil se je decembrskih dni in šel, pod dežjem, na gmajno...

Dekle. Jutri tudi mati. Čakala ga je vsak večer, a ji ni uspelo. Koliko stvari bi mu rada povedala, o tistem malem, ki še pride. Sedla je v avtomobil in se popeljala. Na steklu je voda ropotala. Odprla je avto, začofotala v blato in šla.

Komunist. Tovariš, ki ga poznam le nekaj dni. Srečal sem ga na sedežu federacije. Ne podnevi, ponoči, morda je bila ura tri. Dremal je v naslonjaču. Noč za nočjo buden, kot je velela dolžnost. Neobrit je tudi on šel. Ni se naspel, v nedeljo...

Lilo je kot iz škafa, na Opčinah, na gmajni, kjer so bili ustreljeni talci. 71 jih je bilo. Iz njihovih grobov tuli in mi, živi, se zbiramo pred njimi in obnavljamo prisego, ki je trda kot stisnjena pest.

Kajti v šolah šumi, iz tovarn kipi na cesto, na trg, ko ti grlo samo kriči, da ne boš več trpel. Ne boš trpel preganjanj, preiskav, zapornih nalogov, krivic in še gnusnih, podlih pretepev v temnih uncah ali za drevoredom v Trstu. Ker je Borghese bežal, da bi ne povedal, kar zna. Ker se Neami spreha po Trstu, morda skriva nove ročne granate. Ker se policija boji le študentov z dvignjeno pestjo. Ker so še visoki funkcionarji, ki se jim toži po črni srcaji.

Zato so šli, kljub dežju, ki je lil. Po Opčinah na gmajno. Ker smo sedaj pred eno samo izbiro, kot je nekdo povedal pred spomenikom: ali antifašisti, ali ne. Srednjih poti ni.

Ne vem za vaša imena, tovariš iz tovarne, bodoča mati, bradati študent. A vem, da smo si blizu več, kot marsikdo.

In mi vemo, vsi vemo, koga ni bilo tam, na gmajni. In ni jim bila daleč. Ker smo antifašisti, ali pa ne.

Črt

Nadaljevanje

Stavka

(Nadaljevanje s 1. strani)

REFORMA PREVOZOV. Pomeni v prvi vrsti to, da voznja od doma na delovno mesto in obratno, ne sme težiti na plačo delavcev. Brezplačnost prevoza za delavce in študente je nujno povezana s pravičnejšo davčno reformo, predvsem pa z drugim odnosom javnih oblasti do tega vprašanja. Odpraviti je treba zasebne koncesije in ustanoviti deželne prevozne službe za medobčinske zveze. Dati je treba prednost javnemu prevoznemu sredstvu pred avtomobilom, sicer bo kaos (in zastupitev zraka) v mestih neznošen. Za ta kaos pa plačujejo delavci s svojim podaljšanjem delovnega časa. Kdor se vozi na delo po eno ali dve uri na dan ve, kaj to pomeni.

Kar je bilo doseženega ni malo. Toda vse gre na račun močnih in pretresljivih delavskih bojev. Nič ni bilo danega, vse je bilo le iztrgano.

Zato torej splošna stavka. Zaman je zatrjevanje vlade in vladnih strank, da korakamo po poti uresničenja reform in da je sedaj potrebno premirje. Premirja ne bo, ker ga ne more biti. Preveč je interesov, ki se križajo, čeprav se mnogi (predvsem gospodarji) zakrivajo za zaveso govorjenja o reformah. Ni ga, ki bi v Italiji ne bil izjavil, da je za nujne in korenite preosnove, a redki so, ki priznavajo, da so reforme korenite zato, da se prav ti branijo, kot morejo: z bojkotom, s finansiranjem fašistov in njihovega nasilja, s propagando, z represijo, s podpiranjem vseh akcij proti enotnosti v boju delavskega razreda.

Delavci niso neodgovorni. Ko socialdemokratski minister za davke Preti računa, da stane splošna stavka Italijo 200 milijard lir ne pove, koliko je Italija izgubila, ker niso bile uresničene reforme, ker še obstajajo težka in boleča protislovja.

Hočejo sindikati zrušiti vlado? Tega niso nikoli rekli. Nasprotno so med sindikalisti tudi taki, ki simpatizirajo z vladno koalicijo. Pri delavcih trenutno ne gre za vprašanje, če naj reforme uresniči ta ali druga vlada, temveč za zahtevo in pritisk, naj se jih ta (ali druga) loti takoj. Jasno je, da bo zrušena, če se jih bo branila in se s tem postavila na stran najbolj reakcionarnega dela italijanske buržoazije.

Sindikati so na pogajanjih z vlado dosegli neke obveze, sedaj hočejo, da te obveze postanejo stvarnost, življenje. Nobe-nega «premirja» torej, temveč boj in pritisk, ker je le ta obrodil sadove.

Da je bila stavka potrebna pa so pokazale prav reakcije gospodarskih krogov in desnice. Tudi dejstvo, da se s stavko ni strinjal sindikat fašistov (slovenski šolniki pri nas so problem zase, čeprav je vsem znano, da je nacionalistično ločevanje vedno šlo, hote ali nehote, na roko prav desnici in reakciji) dokazuje, da je bila stavka prepotrebna žrtev na poti boja za spremembo družbe.

Stavke se niso udeležili pripadniki srednjih slojev, kar nalaga delavcem in njihovim političnim silam nujno nalogo, da te naravne zaveznike delavskega razreda prepričajo, da so v zmo-

ti. Problemi teh slojev (obrtnikov, malih trgovcev itd.) so veliki in vsekakor večji od slučajnega enodnevnega dobička na račun stavkokaštva. Naj trgovci le pomislijo, kako je z njihovimi pokojninami ali zdravstveno oskrbo, pa jim bo jasno.

Res pa je le, da te solidarnosti povsod ni bilo in da v te vrzeli kmalu lahko smukne črna srcaja in prikazen Reggio Calabria ali Aquile.

Kaj je sedaj naloga KPI, naprednih političnih strank?

Predvsem ta, da — kot doslej — v parlamentu, deželi, občinskih organih, tovarnah in rajonih, njih organih, tovarnah in rajonih, v mestih in na kmetih razvije dosleden boj za pristop k stvarni politiki teh reform. Vsak organizem lahko nekaj naredi, kar je v njegovi pristojnosti. Poleg tega pa se mora, kot nosilec skupnega hotenja prebivalstva, postaviti na stran delavstva, ki v teh bojih začrtuje novo smer razvoju italijanske družbe

Odporništvo

(Nadaljevanje s 1. strani)

ki jo določeni politični krogi in njihov tisk skušajo uveljaviti da bi opravičili fašistične nakane zoper pridobitve bojev italijanskega delovnega ljudstva za boljše življenjske in delovne pogoje, za svobodo in demokracijo. Edina grožnja za demokracije svobode in Italiji prihaja s strani nasilja desnice, izbruhov fašističnih političnih in polvojaških organizacij. Le te ogrožajo ustavno zakonitost države. Tako je bilo tudi pred 50. leti, ko je fašistični skvadrim prevladal nad državno oblastjo in pozneje privedel do diktature, vojne, koncentracijskih taborišč. Da bi se grozote nikoli več ne ponovile je kongres enodusno zahteval, da se takoj uveljavi zakon št. 645 z leta 1952, ki določa razpustitev vseh organizacij fašističnega značaja in MSI. V to svrhu je tudi predlagal, naj bi vse odporniške organizacije ustanovile enotno federacijo odporništva, da bi lahko strnjeno in organizirano branile demokracije pridobitve.

Vsodržavni kongres bivših političnih deportirancev je obenem izrazil svoje globoko ogorčenje nad napadalnim nasiljem, ki še vedno povzroča prelivanje krvi in gorje in zatira svobodo in neodvisnost bližnjih in daljnih narodov ter se je zato tudi obvezal za enotne in nepretrgane napore skupaj z vsemi progresivnimi silami sveta, ki se bore za svobodo in mir.

Vsodržavno združenje bivših političnih deportirancev se s svojo antifašistično borbo aktivno vključuje v celotno ljudsko gibanje v naši državi za demokratizacijo vsega javnega življenja, za reforme, demokratično upravljanje v tovarnah, demokratizacijo sredstev množičnega obveščanja, varnostnih in sodnih organov. Slovenski tovariši, včlanjeni v tem združenju, se skupaj z italijanskimi, tudi v okviru te organizacije bore za zakonite pravice, ki pripadajo slovenski narodnostni skupnosti, ki je toliko doprinesla in žrtvovala v skupnem boju proti fašizmu in vojni, za mir in demokracijo.

DELO

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino
Direktor Marija Bernetič
Ureja uredniški odbor
Odgovorni urednik
Anton Mirko Kapelj
Tisk: Tip. Riva - Trst
Ulica Torrebiana, 12